

МІНІСТЕРСТВО ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ УРСР
УЖГОРОДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВОЗЗ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
ЗЕМЕЛЬ В ЄДИНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ РАДЯНСЬКИЙ
ДЕРЖАВІ — ТОРЖЕСТВО
ЛЕНІНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ КПРС

(Матеріали республіканської науково-теоретичної
конференції, присвяченої 30-річчю возз'єднання
Закарпаття з Радянською Україною.
17—18 квітня 1975 року)

УЖГОРОД — 1976

Народні комітети, які виникли в ході визволення, під керівництвом комітетів за короткий час здійснили конфіскацію поміщицьких та церковних земель, націоналізацію промисловості і транспорту та інші революційні заходи, які в сукупності створили необхідні соціально-економічні передумови для дальшої ліквідації національного гніту та розв'язання інших невирішених питань.

В розв'язанні цих питань неопцієнну допомогу подали частини 4-го Українського фронту. У налагодженні медичної допомоги населенню і т. п. емств і транспорту, початок розгортання народної освіти, будівництва зруйнованих промислових підприємств, були організовані допоміжні голубушові наряди ж після визволення краю від угорсько-німецьких окупантів. Найважливішими питаннями, що виникли під час переходу до соціалістичного етапу будівництва, здійснення демократичних реформ і поступового переходу до соціалістичного етапу будівництва. Найважливішими питаннями, що виникли під час переходу до соціалістичного етапу будівництва.

Із звільненням Закарпаття від фашистського гніту склалася сприятлива умова для негайної ліквідації капіталістичної експлуатації, здійснення демократичних реформ і поступового переходу до соціалістичного етапу будівництва.

Минуть віки, історія заповнить свої нові сторінки. Але прийдешні покоління ніколи не забудуть подвигу радянського народу, його славі збройних Сил, які врятували світ від фашистського поневолення. Ніколи не забудуть цього вікопомного подвигу і трупа доблесними військами Радянської Армії у жовтні 1944 року.

ВОЗЗ'ЄДНАННЯ І РОЗКВІТ ЗАКАРПАТТЯ У СІМ'І РАДЯНСЬКИХ НАРОДІВ-БРАТІВ

Г. І. Шванько (м. Ужгород)

Дерган В. В. (відповідальний секретар), Король І. Ф., Литвінов О. П., Тарабан О. І., Філіп І. П., Хайнас В. В., Хланта О. В. (відповідальний редактор).

Редакційна колегія:

півні промислових підприємств. Вже стало доброю традицією організовувати виїзди бригад комбайнерів для надання допомоги трудівникам сільськогосподарських колективів Східно-Словачького краю ЧССР у збиранні нового врожаю, здійснювати сильні заходи по боротьбі з природною стихією, обмінюватися студентськими будівельними загонами. Багатосторонні зв'язки з сільськогосподарськими колективами, науково-дослідними закладами Угорщини, Чехословаччини, Румунії встановив колектив Закарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції.

Разом з тим слід відмітити, що в сучасних умовах розвитку інтеграційних процесів в регіональному об'єднанні РЕВ ще мало використовуються можливості соціалістичного поділу праці безпосередньо між прикордонними областями. Уже на сучасному етапі є можливість планувати виробництво частини промислової та сільськогосподарської продукції з врахуванням потреб ринку області-сусідів братніх соціалістичних країн. Тому, на нашу думку, доцільно було б визначити можливість і застосувати на практиці будівництво в прикордонних зонах підприємств за рахунок пайкових внесків з місцевих бюджетів сусідніх областей країни-членів РЕВ поза планами централізованих асигнувань цих держав, продукція яких задовольняла б прикордонні області заінтересованих сторін.

Вирішення цих завдань сприятиме дальшому розвитку соціалістичної економічної інтеграції, зміцненню дружби і співробітництва країн світової соціалістичної системи, інтернаціональному вихованню трудящих.

И. Я. Даян'ків, А. А. Колб (м. Ужгород).

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗА РОКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ЗАКАРПАТТІ

Досліджуючи економічний розвиток людського суспільства, класики марксизму-ленінізму неодноразово відмічали велике значення обліку. «Бухгалтерський облік, — писав К. Маркс, — як засіб контролю і мисленого узагальнення цього процесу стає тим необхіднішим, чим більше процес виробництва відбувається в суспіль-

ному масштабі і втрачає чисто індивідуальний характер...»¹

Бухгалтерський облік при соціалізмі складає частину єдиної народногосподарської системи, дані його постійно використовуються для вивчення процесу соціалістичного виробництва і активного впливу на останній. В. І. Ленін, підкреслюючи значення обліку, писав: «...облік і контроль за кількістю праці і за розподілом продуктів — у цьому суть соціалістичного перетворення, раз політичне панування пролетаріату створене і забезпечене?»²

Одночасно з розвитком народного господарства, розгортанням соціально-культурних заходів становився і розвивався бухгалтерський облік на Закарпатті. Фактично облік і контроль створювався тут заково. Пам'ятаючи слова В. І. Леніна, що «Облік і контроль — ось головне, що потрібне для «налагодування», для правдивого функціонування *першої фази* комуністичного суспільства»³, в області проводилася значна робота в цьому відношенні.

У перші роки Радянської влади на Закарпатті особливу велику допомогу надали в забезпеченні області бухгалтерськими висококваліфікованими кадрами братні народи Країни Рад. Найбільшу кількість облікових кадрів підготували для області Всесоюзний фінансово-економічний інститут (м. Москва), Київський інститут народного господарства, Львівський державний університет та інші вузи. Випускники цих університетів і сини з успіхом працюють в народному господарстві Закарпаття. Відкритий у жовтні 1945 року Ужгородський державний університет для області підготував більше однієї тисячі економістів.

Історія становлення і розвитку бухгалтерського обліку на Закарпатті за роки Радянської влади вимагає вивчення і дослідження. Ми зупинимось лише на деяких моментах.

Слід відмітити, що з 1945 р. на Закарпатті проводиться значна робота по впровадженню перелових форм і методів обліку, його спеціалізації і механізації, поси-

¹ Маркс К. і Енгельс Ф. Твори, т. 24, с. 141—142.

² Ленін В. І. Повне зібрання творів, т. 35, с. 193.

³ Ленін В. І. Повне зібрання творів, т. 33, с. 96.

люються контрольні функції обліку. За станом на 1975 рік впровадження прогресивних форм і методів обліку на підприємствах і організаціях місцевого підпорядкування характеризується такими основними показниками:

1. Єдина журнально-ордерна форма рахівництва впроваджена на 226 підприємствах, що становить 85% наявної кількості підприємств;

2. Оперативно-бухгалтерський метод обліку виробничих запасів впровадили 123 підприємства;

3. Нормативний метод обліку виробництва впровадили лише 24 підприємства;

4. Організовано 26 централізованих бухгалтерій, які обслуговують 855 господарських підрозділів підприємств;

5. Централізований облік в бухгалтеріях 240 підприємств і організацій із 266 наявних підприємств, тобто в основному завершена централізація обліку всередині підприємств і організацій.

Намічені партією і урядом заходи по вдосконаленню господарського керівництва сприяли дальшому розвитку всіх форм обліку. Паралельно з діючими формами рахівництва поступово почали появлятися елементи механізованого обліку, які послужили потім базою табличного-перфокарткової форми рахівництва. На підприємствах місцевого підпорядкування станом на 1 січня 1976 року було механізовано облік праці і заробітної плати на 34%, облік товарно-матеріальних цінностей на 31% тощо.

За роки Радянської влади на Закарпатті за рахунок коштів державного бюджету створено 10 районних інформативних обчислювальних станцій і 2 районні машинно-ноліційні станції (РМДС). Вони обслуговують 427 бюджетних установ, підприємств і організацій.

Для узагальнення досвіду і підготовки рекомендацій по впровадженню прогресивних форм і методів бухгалтерського обліку і звітності в народному господарстві Закарпатської області при обласному фінансовому відділі в червні 1966 року була створена методологічна рада по бухгалтерському обліку. Найважливішими завданнями цієї методологічної ради є розгляд пропозицій по вдосконаленню бухгалтерського обліку, підготовка заходів по усуненню недоліків обліку, методологічне керівництво бухгалтерським обліком в області, вивчення, уза-

галення і поширення передового досвіду облікової роботи тощо.

Рада Міністрів СРСР 2 липня 1971 р. прийняла постанову «Про заходи по дальшому покращенню організації обліку і звітності в народному господарстві», в якій поставлені додаткові завдання по вдосконаленню обліку, розширенню механізації обліково-вчислювальних робіт і скорочення на цій основі видатків на утримання апарату управління⁴.

В останній час на промислових підприємствах Закарпаття впроваджуються для управління виробництвом автоматизовані системи управління виробництвом із застосуванням електронно-обчислювальних машин (ЕОМ). Так, зокрема, впроваджується АСУ у виробничих об'єднаннях «Закарпатіс» і будівельних матеріалів, на заводах «Мукачівприлад», «Ужгородприлад», на Ужгородському механічному і машинобудівному заводах, Мукачівському верстатобудівному заводі ім. Кірова та інших. Завершуються роботи по створенню єдиного обчислювального інформативного центру Закарпатської області.

Вдосконалення управління виробництвом в сучасних умовах ставлять нові завдання перед теорією і практикою бухгалтерського обліку, які вимагають вирішення багатьох питань на найвищій науковій основі системного підходу до збору і обробки інформації. Сьогодні не можна розглядати бухгалтерський облік відокремлено, поза системою економічної інформації підприємства. Вимагається комплексна уява проблем організації обліку, аналізу, планування, інших функцій управління і між функціональними підсистемами управління виробництвом.

Від правильно організації бухгалтерського обліку та звітності значною мірою залежить виконання рішень XXV з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу про посилення економічної роботи і поліпшення господарського керівництва, підвищення ефективності суспільного виробництва і виконання всіх головних завдань дев'ятого п'ятиріччя.

⁴ Бухгалтерський учет в промышленности. Справочник. Изд. «Финансы», М., 1973, с. 48—52.

ного імперіалізму. Це мало важливе значення у виході вантажів з України в дусі класової свідомості і згуртованості.

Трудящі Радянського Союзу були на боці, подавали братерські руки допомогти тим, хто вів боротьбу проти експлуататорів. Вони слідкували за визвольним рухом пролетаріату, широких народних мас в країнах капіталізму, у тому числі й буржуазній Чехословаччині та на Закарпатті. Про це яскраво свідчать чисельні матеріали, в яких висвітлювалось важке становище і класова боротьба трудящих Закарпаття, що друкувалися на сторінках Радянської преси. Особливо широко видображались питання на сторінках преси Української РСР, зокрема в газетах «Комуніст», «Вісті», «Комсомолец України», «Харківський пролетарій» і інших органах.

Газети «Карпатська правда», «Працююча молодь» передрукували ряд матеріалів із радянської преси, які читались трудящими з величезним інтересом. Вони сиринили піднесенню класової свідомості, інтернаціонального виховання борців проти експлуататорів.

Комуністична преса широко висвітлювала страйкові виступи, мітинги, демонстрації солідарності з класовою боротьбою, що проходила в інших країнах капіталізму. Трудящі Закарпаття під керівництвом комуністів неодноразово виступали проти звільнячих розправ над борцями проти капіталістичного рабства в Угорщині, Німеччині, Австрії, Польщі і багатьох інших країнах. Все це було свідченням високої класової свідомості пролетаріату, широких народних мас, тієї волі, яку відтравляли періодичні видання Закарпатської крайової Комуністичної організації в згуртованні та інтернаціональному виході вантажів з України.

ЗМІСТ

3	В. І. Худанич. Визволення Закарпаття — інтернаціональний ланцюжок народів-братів
9	В. М. Лендел. Возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною — торжество ідеології пролетарського інтернаціоналізму
14	М. В. Троян, В. Ю. Ганчин. Боротьба трудящих Закарпаття за возз'єднання з Радянською Україною
18	В. В. Хакінас. Перша конференція комуністичної партії Закарпатської України та її історичне значення
23	Т. К. Козлович. Комуністи на чолі боротьби трудящих Закарпаття за возз'єднання з Радянською Україною
27	В. А. Савинач. Соціалістичь народів СРСР з західноукраїнськими трудящими у період возз'єднання Західної України з Радянською Україною
31	Н. А. Баєва. Боротьба КПЗУ за маси в роки світової економічної кризи (1929—1933 pp.)
34	Л. К. Пилипів. КПЗУ — організатор допомоги борцям за визволення трудящих Західної України через МОЛР
39	П. М. Лісовий. Роль закарпатської комуністичної преси 20—30-х років у боротьбі за визволення і возз'єднання краю з Радянською Батьківщиною
42	І. Ф. Король, Ф. А. Кузик. Радянська преса про боротьбу трудящих Закарпаття за возз'єднання з Радянською Україною (1929—1933 pp.)
45	В. В. Делеган, І. П. Андрусів. Газета «Працююча молодь» (1926—1934 pp.) — бойовий помічник закарпатських комсомольців у боротьбі за соціалізм і національне визволення, за возз'єднання з Радянською Україною
50	М. Н. Рехтман. Прогатала марксистсько-ленінського учення на сторінках комуністичної та профорсивної преси Закарпаття. Національне питання в діяльності Закарпатської крайової комуністичної організації
57	В. В. Делеган. Участь молоді в революційній боротьбі трудящих Закарпаття за соціалізм і національне визволення, за возз'єднання з Радянською Україною (1918—1938 pp.)
59	О. П. Літвінов. Соціально-економічне і політичне становище трудячої молоді Закарпатської України в 1929—1938 pp.
64	О. П. Літвінов. Комсомол Закарпаття — бойовий помічник комуністичної організації за соціалізм і національне визволення, за возз'єднання краю з Радянською Україною (1929—1938 pp.)
69	277

226	Г. В. Лорейда, І. М. Горбат, Розвиток освіти і науки на Закарпатті за роки дев'ятирітнього підприємства
231	В. Ф. Сможанник, Розвиток бібліотечної справи на Закарпатті за роки Радянської влади
234	Г. К. Кожомаянко, Зміни в побуті трудящих Чернівецької Радянської влади
236	І. К. Кожомаянко, Зміни в побуті Радянської влади області за роки Радянської влади
240	І. І. Лущак, Зміни у народному житті колгоспного селянства Закарпаття за роки Радянської влади
244	І. І. Лущак, Розвиток народного лікарсько-пріклядального місцества на Закарпатті за роки Радянської влади
246	В. М. Русин, Розвиток фізкультурного руху на Закарпатті в перші післявоєнні роки (1945—1948 pp.)
249	В. М. Лорейда, Утвердження радянського способу життя на Закарпатті
254	М. І. Зимова, С. С. Вобинець, До питання художнього напрямку на Закарпатті за роки Радянської влади
257	В. Т. Ковшиков, Г. І. Садовий, Співвідношення національного і інтернаціонального в соціалістичній культурі радянського народу
261	Р. В. Романюк, Роль міжвузівського співробітництва в комуністичному вихованні студентів
265	Х. М. Олексиш, О. С. Перепітій, Г. Д. Шиневич, До питання про роль економічних взаємозв'язків прикордонних країн — членів РЄВ у розвитку інтернаційних процесів
268	К. Я. Даниль, А. А. Коляб, Розвиток бухгалтерського обліку за роки Радянської влади на Закарпатті
272	О. В. Хланта, Роль періодичних видань Закарпатської крайової комуністичної організації в інтернаціональному вихованні тудящих (1921—1929 pp.)

Восстановление украинских земель в едином украинском государстве — торжество великой национальной политики КПСС (на украинском языке)

ВБ 0114, Слано в набор 31. XII. 1978. Подписано к печати 27. VII. 1979 г. Формат бумаги 84×108 1/32. Условных листов 14,91. Тираж 500. Заказ № 3873. Цена 1 руб. 50 коп.

Тип. на-ва «Радянське Закарпаття», Закарпатського обкома Компарти України, г. Ужгород.